

Samuel Hahnemann

Organonul medicinei

Ghidul fundamental
pentru înțelegerea și practicarea homeopatiei

Traducere:
Marius Radu

Editura VIDIA
București, 2018

Datoria supremă a medicului, *singura* sa datorie, este să-i facă sănătoși pe oamenii bolnavi – să-i vindece, cum se spune.^a

a. (nota 1)ⁱⁱ Aceasta nu presupune să construiești așa-zise sisteme din idei fanteziste și ipoteze despre natura intimă a proceselor vitale și originea bolilor în interiorul invizibil al corpului (pentru care numeroși medici dornici de faimă și-au risipit forțele și timpul). Nu înseamnă nici să încerci la nesfârșit să explici fenomenul bolilor și cauzele sale imediate care întotdeauna vor rămâne ascunse.

Nici nu înseamnă să perorezi fără încetare folosind cuvinte neinteligibile sau expresii abstracte și pompoase, din dorința de a părea savant pentru a-i uimi pe ignoranți, în timp ce oamenii aflați în suferință strigă zadarnic după ajutor.

Până acum am avut parte, fără îndoială, de suficiente fantezii numite pretentios *medicină teoretică* pentru care au fost înființate catedre universitare; este timpul ca cei care se numesc medici să înceteze să mai înșele cu vorbele lor bieteale ființe umane și să *înceapă să acționeze* – adică să ajute și să vindece cu adevărat.

ⁱⁱ În traducerea lui Boericke, una dintre cele mai populare traduceri ale „Organonului”, notele de subsol sunt numerotate de la 1 la 170. În traducerea de față, autorii au preferat să marcheze notele de subsol cu litere de tipar. Astfel, de exemplu, nota a din paragraful 8 corespunde cu nota 5 din traducerea lui Boericke. În traducerea de față însă există câteva note care nu apar la Boericke și astfel numerotarea notelor nu mai corespunde, cu atât mai mult cu cât topica unor propoziții este modificată (vezi, de exemplu, paragraful 270, unde nota d apare ca 154 și nota e ca 153 la Boericke). Pentru a ușura referințele între cele două traduceri, am menționat la fiecare notă numărul corespondent din traducerea lui Boericke, acolo unde există. (n.t.)

Idealul cel mai înalt al terapiei este restabilirea sănătății rapid, blând, permanent; îndepărtarea și distrugerea întregii boli pe calea cea mai scurtă, cea mai sigură, cea mai puțin dăunătoare, conform unor principii clare, ușor de înțeles.

3

Dacă medicul percepe clar ce trebuie vindecat în fiecare caz individual de boală (*cunoașterea bolii*),
 dacă înțelege clar ce este curativ într-un medicament, în fiecare medicament în parte (*cunoașterea puterii medicamentelor*),
 dacă face corespondența, conform unor principii bine definite, între ce este curativ într-un medicament și ce a identificat clar că este patologic la pacient, astfel încât să inițieze vindecarea, adică dacă știe în fiecare caz în parte cum să aleagă remediul cel mai potrivit datorită particularităților lui (*alegerea remediului*), să-l prepare în mod adecvat, să-l administreze în cantitatea necesară (*doza corectă*) și să-l repete exact când este nevoie și, în sfârșit,
 dacă el cunoaște în fiecare caz în parte obstacolele în calea vindecării și cum să le elimine astfel încât însănătoșirea să fie permanentă,
 atunci știe cum să trateze temeinic și eficace și este un medic adevărat.

4

Astfel, medicul este un veritabil ocrotitor al sănătății dacă el cunoaște lucrurile care perturbă starea de sănătate și induc starea de boală și dacă știe cum să-i ferească de ele pe oamenii sănătoși.

5

În plus, pentru a iniția procesul vindecării, este util ca medicul să poată stabili cea mai probabilă *cauză excitantă* într-o boală acută și cele mai importante etape din evoluția unei boli cronice, de durată, care îi permit să descopere *cauza sa fundamentală*, de obicei o miasmă cronică.

Pentru aceasta, el trebuie să ia în considerare: constituția fizică evidentă a pacientului (în special în afecțiunile cronice), structura sa emoțională și intelectuală, preocupările, modul de viață, obiceiurile, poziția socială, relațiile de familie, vârsta, viața sexuală etc.

6

Observatorul imparțial își dă seama de inutilitatea speculațiilor metafizice care nu pot fi verificate experimental și, oricât de inteligent ar fi, vede în fiecare caz de boală doar schimbările survenite în sănătatea corpului și a sufletului care sunt percepute de simțuri: simptome subiective, simptome care apar incidental, simptome obiective, adică deviații de la starea anterioară de sănătate a individului acum bolnav pe care el le simte, oamenii din jur le văd și medicul le observă.

Totalitatea acestor semne perceptibile reprezintă boala în întreaga ei manifestare și împreună constituie adevărata ei formă, singura cu putință.^a

a. (nota 2) De aceea, nu știu cum cineva, la patul bolnavului, își poate imagina că trebuie să caute și poate să găsească ce este de vindecat într-o boală numai în interiorul ascuns și necunoscut al organismului uman; cum cineva poate să nu acorde cea mai mare atenție simptomelor și să nu fie îndrumat cu strictețe de ele pentru a vindeca. Nu știu cum cineva poate fi atât de ridicol și de încrezut încât să încerce să recunoască ce s-a schimbat în adâncul corpului, fără să acorde o atenție specială simptomelor sau cum cineva poate încerca să restabilească ordinea interioară a organismului folosind medicamente despre care nu știe nimic, numind această metodă singura terapie radicală și rațională.

În ce-l privește pe medic, nu ce se dezvoltă simțurilor sub formă de simptome este boala însăși? El nu poate vedea niciodată elementul imaterial, forța vitală care produce boala. Nici nu are nevoie să o vadă; pentru a vindeca, nu are nevoie decât să vadă și să înțeleagă efectele ei morbide.

Ce fel de *prima causa morbi*ⁱⁱⁱ caută școala veche de medicină în interiorul ascuns al corpului dacă respinge și disprețuiește cu aroganță manifestările bolii, ușor de înțeles și de perceput, adică simptomele care vorbesc într-un limbaj accesibil? Ce altceva dorește să vindece într-o boală dacă nu aceste simptome?

ⁱⁱⁱ Cauza primară a bolii. În latină în original, la fel ca alte câteva expresii sau citate care urmează. (n.t.)

Întrucât o boală poate fi recunoscută doar prin simptomele ei, când nu există o cauză evidentă excitatoare sau menținătoare (*causa occasionalis*) care să fie înlăturată,^a este evident că doar simptomele, împreună cu orice posibilă miasmă și circumstanțele suplimentare, trebuie să îndrume spre alegerea medicamentului potrivit, curativ (paragraful 5).

Așadar, totalitatea simptomelor, *imaginea externă care exprimă esența lăuntrică a bolii, adică a forței vitale perturbate*, trebuie să fie principalul, chiar singurul, mijloc prin care boala ne permite să aflăm remediul necesar, singurul care poate decide alegerea corectă.

Pe scurt, în fiecare caz în parte, totalitatea simptomelor^b trebuie să fie principala preocupare a medicului, singurul obiect al atenției sale, singurul lucru care trebuie înlăturat prin intervenția sa pentru a vindeca, adică pentru a transforma boala în sănătate.

a. (nota 3) Este evident că orice medic cu bun-simț va înlătura pentru început *causa occasionalis*, după care, de regulă, indispoziția dispare de la sine. De exemplu, va scoate din camera bolnavului florile puternic mirositoare care au determinat leșinul și manifestările isterice; va înlătura din corneea corpul străin care produce oftalmie; va slăbi și ajusta bandajul strâns care amenință producerea cangrenei într-un membru rănit; va descoperi și artera lezată care sângerează și produce șoc; va încerca, folosind emetice, să elimine fructele de mătrăgună etc.

care au fost înghițite; va înlătura corpii străini introduși în orificiile naturale ale corpului (nas, gât, urechi, uretră, rect, vagin); va zdrobi pietrele din vezică; va deschide anusul neperforat al nou-născutului etc.

b. (nota 4) Neștiind ce altceva să facă, medicii din vechea școală au încercat întotdeauna să combată și, oricând a fost posibil, să suprima cu ajutorul medicamentelor doar unul dintre multele simptome pe care boala le prezintă – o metodă limitată numită terapie simptomatică.

Această metodă a atras disprețul general nu numai pentru că nu face nimic bun, ci mai ales pentru că face mult rău.

Un singur simptom nu este pentru întreaga boală mai mult decât un singur picior pentru un om întreg. Această metodă este cu atât mai mult de condamnat pentru că tratează un simptom particular cu un remediu opus (într-un mod paliativ și enantiopatic), rezultatul fiind că, după o scurtă ameliorare, simptomul reapare, mai intens decât înainte.

8

După înlăturarea tuturor simptomelor și semnelor perceptibile ale bolii, nimeni nu poate să-și imagineze ori să demonstreze prin niciun experiment din lume că mai rămâne sau ar putea să rămână altceva în afară de sănătate; la fel, nimeni nu se poate îndoi că ar mai exista vreo modificare patologică în interiorul organismului care să nu fi fost îndepărtată.^a

a. (nota 5) Când o persoană a fost vindecată de un medic adevărat astfel încât niciun simptom sau semn al bolii nu mai există și totul arată că sănătatea a revenit permanent, poate cineva să susțină, fără a aduce un afront inteligenței umane, că boala continuă să persiste în organism?

Totuși, acest lucru este susținut de o autoritate din școala veche de medicină, Hufeland, când spune („Homöopathie”, p. 27, 1.19): „Homeopatia poate înlătura simptomele, dar boala rămâne”. El a făcut această afirmație din invidie față de progresul înregistrat de homeopatie în beneficiul umanității, dar și din cauza concepției lui complet materialiste asupra bolii. Nu a putut să înțeleagă boala ca o stare dinamică de dizarmonie apărută prin perturbarea forței vitale, ca o alterare a stării de sănătate, ci a considerat-o un *lucru material* care ar putea, după vindecare, să rămână ascuns în vreun colț secret al corpului, pentru a-și dezvălui mai târziu prezența materială manifestându-se după bunul-plac în plină sănătate înfloritoare!

Atât de teribilă este lipsa de înțelegere a vechii școli de patologie! Prin urmare, nu este de mirare că singura soluție terapeutică pe care o oferă este să-l „curețe” pe bietul pacient!

9

În starea de sănătate, forța vitală spirit-like^{iv} (*dynamis*) care animă organismul uman material stăpânește într-o suveranitate deplină.

^{iv} Am preferat să păstrăm această expresie ca atare, pentru că în limba română nu există o alta la fel de concisă care să exprime acest lucru, respectiv faptul că forța vitală are o natură diferită de tot ce cunoaștem referitor la partea materială a organismului uman. (n.t.)

Ea menține senzațiile și funcțiile tuturor părților organismului viu într-o armonie care îndeamnă la uimire. Spiritul dotat cu judecată care sălășluiește în organism poate astfel să folosească liber acest instrument viu sănătos pentru a atinge idealul măreț al existenței umane.

10

În absența forței vitale, organismul material nu este capabil să simtă, să acționeze sau să se întrețină.^a Numai datorită acestei existențe imateriale (principiu vital, forță vitală) care îl însuflețește în starea de sănătate și de boală, el poate să simtă și să-și mențină funcțiile vitale.

a. (nota 6) În absența forței vitale, corpul moare; apoi, supus exclusiv forțelor din lumea materială exterioară, se descompune revenind la constituenții săi chimici.

11

Când un om se îmbolnăvește, inițial forța vitală (principiul vital) spirit-like autoîntreținută prezentă peste tot în organism este perturbată de influența dinamică^a a agenților patogeni ostili.

Forța vitală astfel perturbată este cea care produce în organism senzațiile neplăcute și funcțiile anormale pe care le numim *boală*. Fiind invizibilă și recunoscută exclusiv prin efectele sale asupra organismului, ea se poate exprima și își poate dezvălui perturbarea doar prin manifestările patologice la nivel de senzații și funcții (singurele

aspecte ale organismului accesibile simțurilor observatorului și medicului), adică prin *simptomele bolii*.

a. (nota 7) Ce înseamnă influență dinamică, forță dinamică? Vedem că Pământul face ca Luna să evolueze în jurul lui în 28 de zile și câteva ore printr-o forță misterioasă, invizibilă, iar Luna, la rândul său, produce în ocean la intervale regulate o alternanță de flux și reflux (cu unele variații la Luna plină și la Luna nouă). Observăm aceste lucruri și suntem uimiți pentru că simțurile noastre nu pot percepe cum se petrec ele. Este evident că nu se realizează prin mijloace materiale sau printr-un dispozitiv mecanic inventat de om. Vedem, de asemenea, în jurul nostru un număr mare de evenimente induse de acțiunea unei substanțe asupra alteia, fără să fim capabili să detectăm vreo succesiune vizibilă a cauzei și efectului. Doar un om cultivat, obișnuit să compare și să abstractizeze, își poate forma intuitiv o idee referitoare la acest fenomen: reflectând, el înțelege că se situează dincolo de influențele materiale și mecanice. El numește aceasta acțiunea *dinamică, virtuală* a forțelor, cea care se desfășoară prin puterea absolută, specifică, pură, a unei forțe asupra alteia.

În același fel, forța dinamică prin care influențele patogenetice se manifestă asupra indivizilor sănătoși și forța *dinamică* prin care medicamentele acționează asupra forței vitale pentru a restabili sănătatea nu sunt altceva decât o contagiune lipsită de orice aspect material sau mecanic. Într-un mod asemănător, un magnet

atrage puternic o bucată de fier sau de oțel; oricine vede că bucată de fier este atrasă de un pol al magnetului, dar *nu vede cum* are loc acest lucru. Forța invizibilă a magnetului nu are nevoie de niciun mijloc mecanic (material), cum ar fi un cârlig sau o pârghie; el atrage fierul sau oțelul prin propria lui forță pură, nematerială, invizibilă, spirit-like. Este vorba despre un fenomen *dinamic*. Mai mult, el transmite într-un mod invizibil (dinamic) forța magnetică acului de oțel care, la rândul său, devine magnetic, chiar la distanță, fără să fie atins de magnet, devenind capabil la rândul său să transmită aceeași calitate magnetică altor obiecte din fier (în același mod dinamic).

În mod similar, un copil cu variolă sau pojar va transmite boala unui copil sănătos doar apropiindu-se de el, fără să-l atingă. Această contaminare se realizează într-un mod invizibil, dinamic, la distanță, fără a transmite vreo particulă materială de la un copil la celălalt, nu mai mult decât de la magnet la acul de oțel. O influență specifică, spirit-like, transmite variola sau pojarul copilului aflat în apropiere, așa cum magnetul transmite forța magnetică acului.

Acțiunea medicamentelor asupra oamenilor vii trebuie analizată într-un mod similar. Substanțele naturale care au fost descoperite ca fiind medicinale sunt astfel numai datorită puterii lor (specifică fiecăreia dintre ele) de a acționa asupra organismului uman printr-un efect dinamic, spirit-like (transmis prin intermediul țesuturilor vii sensibile) asupra principiului vital care guvernează viața.

Acele substanțe naturale pe care într-un sens limitat le numim medicamente sunt astfel numai pentru că au puterea de a induce schimbări în viața unui organism. Aceste substanțe medicinale capabile să acționeze asupra organismului își exercită influența nonmaterială (dinamică) doar asupra forței vitale. În același fel, magnetul transferă acului de oțel, ca printr-o contaminare, *numai* forța magnetică, nu și alte proprietăți, cum ar fi duritatea, maleabilitatea etc.

Astfel, fiecare medicament în parte va modifica starea de sănătate a unei persoane (printr-un fel de contaminare) într-un mod caracteristic și nu cum ar face-o alt medicament, așa cum, fără nicio îndoială, un copil cu variolă va transmite altui copil sănătos variolă și niciodată pojar.

Influența medicamentelor asupra organismului se exercită în mod *dinamic*, ca o contaminare, fără transmiterea nici a celei mai mici particule de substanță medicinală materială.

Când este indicat, o cantitate minimă dintr-un medicament corect dinamizat – în care calculul arată că există doar o cantitate infinitezimală din substanța materială, atât de mică încât nu poate fi imaginată sau concepută nici de cei mai buni matematicieni – exercită o putere vindecătoare *mult* mai mare decât dozele materiale mari din același medicament. Această doză foarte subtilă, care nu conține aproape nimic în afara forței medicinale spirit-like eliberate, poate produce doar prin puterea ei *dinamică* rezultate aproape imposibil de obținut cu substanțe medicinale brute, chiar administrate în doze mari.